

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 39 (1995-1996)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-17-6

BRNO 1999

PŘEHLED VÝZKUMŮ 39 (1995-1996)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: ps@iabrno.cz http://www.iabrno.cz/3ca.htm
Odpovědný redaktor:	PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla
Na titulním listě:	Římská bronzová kolínkovitá spona z Mušova
Kresba:	Lubomíra Trávničková
Tisk:	Bekros
Náklad:	350 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou.

Published by:

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

All rights reserved.

© 1999 by the Authors and IA AS CR Brno.

Literatura:

Nekuda, V. - Unger, J. 1981: Hrádky a tvrze na Moravě, Brno, 125.

ZDB II 1856: Die Landtafel des Markgrauthums Mähren, cuda Brunensis (Desky zemské moravské, Brněnský kraj, 1480 - 1566, Praha 1953; Desky zemské moravské, Brněnský kraj, 1567 - 1642, Praha 1957), Brno, str. 335, č.202; str. 413, č. 94; str. 424, č. 114.

Resumé:

Horákov (Bez. Brno-venkov). U Kapličky. Siedlung. Neuzeit. Rettungsgrabung.

HOŘICE (okr. Blansko)

„Zbehňův“, „Kotláňka“, lesní trať s luční enklávou. Zaniklá středověká ves Zběhnov. Povrchový průzkum.

V letech 1995 a 1996 byly získány povrchovými sběry další archeologické nálezy z areálu zaniklé středověké vsi Zběhnov, lokalizované roku 1982 v zalesněném terénu v severozápadní části hořického katastru (Knies 1896, 122; Pilnáček 1927, 28, 76; Doležel 1985, 83). Především byla povrchovými sběry 17. září 1995 a 17. listopadu 1996 zkoumána zoraná plocha luční enklávy na dolním, severním okraji zaniklé vsi (cca 527 - 536 m n.m., na St. mapě 1 : 5000 odvozené, listu Blansko 8-0 z roku 1986 jde o plochu vymezenou body, od Z a J okrajové sekční čáry vzdálenými 224:99, 217:74, 223:73 a 235:95 mm). Celkem 117 sebraných keramických zlomků nádob obvyklé typové skladby (hrnky, hrnky s uchem, hmce, zvoncovité poklice a zásobnice; mj. 22 okrajových fragmentů, 16 zdobených výdutí, horní část zvoncovité poklice, dvojice uch a 18 zlomků den) je možné zařadit do celého období existence vsi od 1. poloviny 13. do poloviny 15. století. Naproti tomu oba nalezené železné předměty (podkova a další amorfní úlomek) mohou být i recentního stáří. Orba nezasáhla v celém sledovaném prostoru žádné reliktů nadzemní zástavby či zahlučených objektů, otázka jeho příslušnosti k vlastnímu zběhnovskému intravilánu tak zůstává otevřená.

Sporé keramické nálezy 14. - 15./16. století (3 nezdobené výduti a zlomek dna) přineslo 17. listopadu 1996 i ohledání prameniště v centrální části zaniklé vsi, jižně od louky na „Kotláňce“ (cca 545 m n. m., na výše zmíněném mapovém listu jde o okolí bodu, od Z a J okrajové sekční čáry vzdáleného 216 a 55 mm). Je možné, že zdejší vydatný vodní pramen byl podle některých nálezů využíván i po zániku vsi.

Jiří Doležel, AÚ AV ČR Brno

Literatura:

Doležel, J., 1985: Nálezy z vrcholného a pozdního středověku severozápadní Moravy v letech 1979 - 1983 (okr. Blansko, Brno-venkov a Vyškov), Přehled výzkumů 1983, 82-84.

Knies, J., 1896: O zaniklých osadách, hradech, tvrzích a dvorcích v okrese Blanském, Časopis Matice moravské XX, 42-47, 116-122.

Pilnáček, J., 1927: Paměti města Blanska a okolních hradů. Blansko.

Resumé:

Hořice (Bez. Blansko). „Zbehňův“, „Kotláňka“, Waldflur mit Wiesenenklave. Wüstes mittelalterliches Dorf Zběhnov. Oberflächenuntersuchung.

Die Oberflächensammlungen im September im Jahre 1995 und im November im Jahre 1996 brachten Funde aus dem wüsten mittelalterlichen Dorf Zběhnov, das im Jahre 1982 im bewaldeten und gegliederten

Terrain im nordwestlichen Teil des Katasters der Gemeinde Hořice, cca 540 m ü. M. lokalizert wurde. Das Dorf wurde auf der Bischofsherrschaft in Blansko im Jahre 1317 erinnert, nachher im Jahre 1568 schon wie wüst. Relativ häufige Keramikfunde wurden aus der gepflügten Wiesenklave am nordlichen Rande des wüsten Dorfes gewonnen, und noch einmal bestätigen Anfänge seiner Besiedlung in der 1. Hälfte des 13. Jahrhunderts und seinen Untergang um die Hälfte des 15. Jahrhunderts.

HRÁDEK (okr. Znojmo)

Polní trať „Anger“, „Schaffler Hof“ („U dvora“) na severozápadním okraji intravilánu obce. Mladší a pozdní doba bronzová, laténské období, doba římská, střední (?) a mladší doba hradištní, středověk, novověk. Sídlištní plocha. Povrchový průzkum.

V podzimních měsících roku 1996 (zvláště 7. října) uskutečnil pan J. Horák z Malhostovic u Brna povrchové sběry v polních tratích v okolí hospodářského dvora na severozápadním okraji intravilánu obce. Pozitivní zjištění přineslo ohledání dvou poloh.

Prvá z nich je situována v prostoru mezi vlastním dvorem a zástavbou obce, zhruba 475 m severozápadně od kostela sv. Petra a Pavla v Hrádku, jižně komunikace z Hrádku do Křídělkůvek, v polní trati „Anger“. Jedná se o velmi mírný, k jihu až jihozápadu orientovaný svah či terasu 191 - 192 m n. m., na zvýšeném levém břehu zavodňovacího kanálu Krhovice - Hevlín, těsně nad údolní nivou řeky Dyje v úrovni 188 m n. m. Zkoumána zde byla zhruba čtvercová plocha 80 x 80 m v úrovni vlastního dvora a vzdálenosti do 100 m od jihozápadně protékajícího vodního kanálu, na St. mapě 1 : 5 000 odvozené, listu Jaroslavice 1-2 z roku 1989 vymezená body, od Z a J okrajové sekční čáry vzdálenými 300:298, 295:283, 311:277 a 315:293 mm. Získaných 910 keramických zlomků svědčí o intenzivním osídlení místa ve více obdobích pravěku, časné doby dějinné i středověku. Většina materiálu (zhruba okolo 660 kusů) patří velatické a zřejmě i přechodné velaticko-podolské fázi kultury středodunajských popelnicových polí. V souboru je zastoupena většina základních typů sídlištního keramického inventáře té doby - menší amfory se žlábkováním a attinskou výzdobou, amfory s rýhovanou spodní výdutí, amfory s vodorovně vytaženým a dovnitř vícekrát hráněným okrajem, etážovité amfory, esovitě profilované šálky s typickými vysoko vytaženými uchy, šálky se silně vyhnutým okrajem, mísy kónické, oblé i esovitě profilace, mísy se zataženým okrajem, látky s prstovaným povrchem, kotoučovitě velké závaží a kruhový keramický prstenec. Následujícímu laténskému osazení lze přiřít 8 zlomků většinou tuhových, svisle rýhovaných hrnců. Nejméně 46 keramických fragmentů je možné zařadit do středního úseku doby římské (2. a 3. století po Kristu), vedle obvyklé domácí barbarské keramiky (mísy, hrnce a situlové tvary s dekorem nehtových vrypů, hřebenem rytých vícenásobných půlobloučků a ryté mřížky) bylo možné zaznamenat i hrncinu zřejmě provinciální (okraj mísy, snad i ucho další nádoby?). Hustě byl zkoumaný areál osídlen i v mladohradištním období, kterému náleželo nejméně 158 keramických zlomků z hrnců a zásobnic (z toho 30 okrajových a 32 stěpů z výdutí s výzdobou). V souboru sice zcela převažuje typická tuhová mladohradištní produkce ponejvíce asi 11. století, vyskytly se však i úlomky spíše zařaditelné do 10. či dokonce do 9. věku (se slídovým ostrivem). Chronologický výčet nálezů lze pak uzavřít celkem 36 kusy keramiky středo- a novověké, ze kterých zhruba čtvrtina pocházela již ze 2. poloviny 13. a počátku 14. století, zbývající část pak z intervalu od konce 15. až do 19. století.

Druhá ze zkoumaných poloh se nalézá v totožné terénní konfiguraci, pouze posunutá oproti prvnímu z nalezišť o 450 m dále k severozápadu, proti toku zavodňovacího kanálu. Shodně zaujímá okraj poslední levobřežní dyjské terasy nad inundací, na levém břehu zavodňovacího kanálu Krhovice - Hevlín, cca 875 m severozápadně od kostela v Hrádku. Jde o plošinu až velmi mírně k jihozápadu orientovaný svah 191 - 192 m n. m., u přemostění